

ПРИМЈЕНА НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ОБРАЗОВАЊУ ПРИПАДНИКА МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Др Јелена М. Војиновић- Костић¹

Апстракт: Полицијско образовање пролази кроз низ промјена са промјенама које се одвијају у социјалној заједници, на свим нивоима, као његов интегрални дио. Полицијско образовање се реализује кроз обуке, семинаре, курсеве, тестирања, кроз низ специјалистичких обука и стручних усавршавања које реализује, највећим дијелом, Управа за полицијско образовање.

Полицијско образовање се базира на глобалном плану обука, семинара и курсева а имплементира на основу исказаних потреба, у складу са верификованим наставним плановима и програмима. Настава се реализује у складу са савременом андрагошко-методичком праксом кроз увођење нових метода, наставних средстава и помагала. У складу са развојем информационо-комуникационих могућности за реализацију наставе развија се њихова примјена у свим облицима наставе у оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Српске.

Рад пред нама је кратак преглед примјене нових, информационо-комуникационих, технологоја у образовању припадника Министарства, без обзира на то о којој категорији запослених се ради.

Кључе ријечи: е-учење, полицијско образовање, MOODLE, методе, андрагогија, специјалистичке обуке, стручно усавршавање.

---

¹ Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Jelena.Vojinovic-Kostic@mup.vladars.net

УВОД

Министарство унутрашњих послова у оквиру својих послова бави се и образовањем полицијских службеника кроз основну полицијску обуку, Средњу школу унутрашњих послова и кроз реализацију Наставних планова и програма специјалистичких обука и стручног усавршавања запослених. Запослени у Министарству, без обзира на то о којој категорији се ради, било да су то државни службеници, намјештеници или полицијски службеници, дужни су да се стручно усавршавају, похађају специјалистичке обуке, како би унприједили и стицали нова знања и вјештине, са циљем што ефикаснијег обављања послова из њиховог дјелокруга рада.

Полицијско образовање² спроводе запослени у Министарству, као и предавачи који се, у ријетким случајевима, ангажују ван Министарства. Наставни процес се реализује у складу са Наставним плановима и програмима донесеним од стране самог Министарства којим су дефинисане теме које се обрађују, број часова по темема, облици часова, наставна средства и методе. Постојећи Наставни планови и програми се ревидирају и ускађују са промјенама и новим наставним захтјевима, доносе се нови... „Полицијска професија представља веома значајну државну професију, занимање, које обавља веома сложене, опасне и за друштво значајне безбједносне послове и задатке. Због тога је неопходни да се школовање, стручно усавршавање и научно оспособљавање кадрова за наведене послове извршава плански, систематски и складно јасном и научно валоризованом схватању струке и професије“ (Matijević, Miladinovović 20016: 1).

Развој метода и увођење нових наставних метода се одвијају континуирано од оснивања првих школа. Некада је тај развој интензивнији а некада мање интензиван. На интензитет промјена у образовању, на свим нивоима, утиче цјелокупан развој друштва, друштвене свијести, потреба, технологије. Са развојем формалног образовања иде и развој неформалног образовања па и полицијског образовања. „Underscoring the challenges that face today`s police is the importance of how new officers are trained“ (Voode, 2009:1)³ је веома важно и овим радом, насталим коришћењем метода анализе и синтезе, настоје се освјетлити и извазови са којима се полицијско образовање данас сусреће и приказати промјене које је оно до сада претрпјело са посебним освртом на примјену нових технологија као

2 Појам „полицијско образовање“ у овом тексту јесте хипероним, термин који у себи обједињује, за специјалистичке обуке и стручно усавршавање, не образовање у средњој школи унутрашњих послова. ЈУ Средња школа унутрашњих послова која је своја врата наново отворила за средњошколце 1. 9. 2023. године, као дио мреже средњих школа Републике Српске, функционише као и све друге јавне школе, примјењујући исти стандарде, методе, наставна средства итд. образовање које се реализује у оквиру средње школе МУП-а није предмет истраживања овог рада.

3 „Истицање изазова са којима се суочава данашња полиција је важно ради обуке нових кадрова“ (прев.аут.)

наставних помагала, ако под наставним помагалом подразумевамо сва технолошка, предметна достигнућа која помажу у коришћењу, представљању наставних средстава у наставном процесу.

Полицијско образовање подразумева употребу разноликих андрагошких метода образовања које се примјењују у раду са кадетима Полицијске академије, који су завршили минимално средње образовање, који су пунољетни, и у раду са припадницима Министарства унутрашњих послова који похађају обуке, курсеве и семинаре. Андрагогија као научна дисциплина, као „the art and science of teaching adults“⁴ (Knowles et.al, 1998: 61), подразумева низ наставних метода које су прилагођене одраслим полазницима, њиховом начину учења.

Наставна метода, као начин рада предавача и и полазника при којој стичу знања и развијају способности, која се у пракси полицијског образовања показала ефикасном за реализацију свих видова полицијског образовања, јесте метода фасилитације. Метода фасилитације посебно се показала ефикасном у настави која се реализује са припадницима Министарства унутрашњих послова, без обзира н то о којој категорији се ради.

Метода фасилитације у фокусирана на полазника обуке, семинара, курса, а не на предавача. Предавач је својеврстан модератор самог часа. Он је тај који износи основне информације, отвара теме, усмјерава час ка раније дефинисаним исходима. Полазници активно учествују у наставном процесу, износећи мишљења, искуства, ставове, доносећи закључке. Час је, могло би се рећи, усмјерена дискусија кроз коју се пласирају нове информације. Ова метода се показала ефикасном јер држи пажњу полазника, покреће дискусије, омогућава размјену искустава итд.

Из овог кратког, поједностављеног, презентовања методе јасно је да је она посебно примјењива у раду са колегама (јер ми то и јесмо, само што је неко од нас у том тренутку на позицији предавача а други на позицији полазника обуке).

Е-УЧЕЊЕ

Управљање процесима учења јесте један од кључних елемената сваког образовања, па и тренинга запослених. Перманентно образовање је најбољи, најефикаснији начин унапређења рада. Е-учење се у том контексту издваја као најидеалнији облик због своје флексибилности и економичности.

Е-учење (E-learning, енгл.) је систем учења заснован на формализованој настави уз помоћ електронских извора. Употреба рачунара и интер-

---

4 ...као „умјетност и наука образовања одраслих“ (прев.аут.).

нета чине главну компоненту е-учења. Е-систем учења прате додатни материјали попут електронских књига, приручника, видео и аудио материјала (Kaplan, Leiserson, 2000). Једна од најпознатих дефиниција е-учења је она која е-учење посматра као флексибилно учење, као и учење на даљину, које се може посматрати и као примјена информационих технологија за осигуравање комуникације и подршке међу појединцима и групама а ради пружања боље подршка полазницима и ради бољег управљања учењем (Turvey, 2009).

Е-учење се као такво убрзано развија. Правој експанзији ове врсте учења свједочили смо у периоду епидемије вируса Covid-19. У првим годинама његове примјене била је могућа само испорука садржаја од стране едукатора сада је та комуникација обострана. Са развојем е-учења развијали су се нови методолошки принципи а стари евалуирали. Може се рећи да су се издвојила два основна типа е-учења:

синхрони – уз помоћ инструктора и захтјева да сви учесници буду присутни у исто вријеме на истом „мјесту“;

асинхрони – самоусмјерни и самостални, не захтијева да сви учесници буду присутни у исто вријеме на истом „мјесту“.

Е-настава се реализује кроз употребу система, платформи, које су моћни софтверски пакети који омогућавају е-учење, оналајн испитивање, евалуацију, тестирање, реализацију обука, семинара, курсева, вођење евидениција итд. Поред платформи и друштвене мреже су постале средство за учење. На тржишту се налази велики број таквих платформи попут: Zoom, Teems, Moodle, Meats итд. Свака од њих има своје предности и мане, неке од њих су погодније за академску наставу, неки за састанке и конференције и сл.

У циљу унапређења и развоја људских ресурса и у Министарству унутрашњих послова Републике Српске користе се предности информационо-комуникационих технологија те су, у складу са јасним опредјељењем руководства Министарства, на иницијативу Управе за информационо комуникационе технологије, 2015. године, покренуте су активности на имплементацији система е-учења Министарства на *web* „Open Source“⁵ софтверског пакета платформе MOODLE. Министарству је био потребан бесплатан систем управљања учењем и провјерама знања на даљину и ова платформа је изабрана као оптимално рјешење за примјену нове технологије у ту сврху, што ће у наредном периоду имати позитиван утицај на све области дјеловања институције. На основу спрједних анализа доступних платформи MOODLE платформа је изабрана као најпогоднија за разнолике потребе полицијског образовања.

---

5 „Open Source“ софтверски пакет – слободан и бесплатан систем (прим.аут).

MOODLE систем за учење, провјере знања, тестирање и оцјењивање је већ у широкој употреби широм свијета. Већина универзитета користи овај систем да пружи виши ниво услуге својим студентима и додатне могућности праћења рада и статистике за предаваче и организацију која реализује едукацију или тестирање. Софтвер је преведен на више од 70 језика (према доступним подацима) и на српски језик и у употреби је већ годинама на бројним универзитетима, школама, институцијама и корпорацијама, у више од 170 земаља.

При анализи наведене платформе, од стране Управе за информационе технологије и Управе за полицијску обуку Министарства унутрашњих послова Републике Српске, издвојиле су се три предности које ова платформа има а битне су за реализацију, евалуацију и систематизацију полицијског образовања, а чине ову платформу јединственом: отворен код, образовна филозофија и заједница.

Неке од важнијих могућности *MOODLE*-а које се перманентно користе у полицијском образовању на свим нивоима су: израда великог броја обука (курсева) на једном систему; језичка прилагођења; планирање обука – распоред активности, календар; управљање корисницима, корисничким улогама и групама корисника на курсевима – обукама; рад са већ постојећим и образовним садржајима различитих форми; провјера знања и оцјењивање полазника, праћење активности и резултата полазника, статистички извјештаји; многобројни алати за комуникацију и сарадњу међу полазницима; управљање системом – сигурносне копије, статистике, логови; опсежан систем помоћи; Е дневник; евиденице издатих увјерења, потврда, сертификата; повезивање са другим базама података, сајтовима; израда квизова, тестова, лекција; ћаскање са полазницима, форум; рјечник; радионице итд.

Посебну предност *MOODLE*-а у односу на досадашњи систем редовних тестирања је брза, тачна и транспарентна статистика резултата, коју је могуће анализирати по различитим критеријима, нпр.: по тестираном кандидату, по организационим јединицама, по области тестирања. Презимање табела оцјена у *Excel* или неком другом формату даје додатне могућности обраде или приказивања података.

На *MOODLE* платформи корисници су грубо подијељени на администраторе и кориснике. Корисници се, затим, најчешће дијеле на предаваче, полазнике и госте. Корисници могу имати различита права, зависно од курса којем приступају, односно⁶ свака категорија корисника има дефинисане дијелове платформе којој има приступ. Један корисник може имати више „улога“ у оквиру тазличитих обука, курсева, семинара, може се наћи у позицији предавача или полазника или госта.

---

⁶ Данас систем „електронског учења МУП-а РС“ броји 10193 корисника (податак ИКТ 27.03.2023).

Предавачи (наставници) могу уређивати своје курсеве, додавати наставне материјале, креирати питања, тестове, оцјењивати полазнике, прегледавати статистике курсева, итд. Поред ове категорије постоји и категорија предавача без уређивачих права. Та категорија предавача нпр. нема могућност мијењања или уноса питања у тесту. Полазници (ученици – студенти) могу прегледати курсеве на које су уписани, понуђене наставне материјале, рјешавати провјере знања, користити алате за комуникацију и колаборацију (заједнички рад), видјети своје резултате, итд. Гости – корисници који нису пријављени на систем с корисничким именом и лозинком могу видјети информације о курсевима и неке наставне садржаје уколико им се приступ тим садржајима омогући од стране предавача.

План имплементације е-учења укључује више фазе које су једним дијелом условљене опремањем организационих јединица Министарства информационо-комуникационим опремом. Осигурање веће доступности ресурса за е-учења свим предавачима и полазницима спроведено је опремањем простора за извођење едукацијских програма у Управи за полицијско образовање и полицијским управама: Бања Лука, Добој, Бијељина, Источно Сарајево, Требиње и Приједор. Опремње је финансирано из донације ИПА фонда ЕУ.⁷

План примјене подразумијевао је прво прелазак на електронско тестирање полицијских службеника запослених у Министарству унутрашњих послова Републике Српске који имају обавезне редовне обуке и контролне провјере знања сваких 6 мјесеци уз посао припреме више различитих група тестова које су се раније одвијале кроз штампање тестова, што је био обиман и мукотрпан посао. Послије ове фазе кренуло се у увођење нових обука, курсева, семинара, креирање тестова, тестирања, креирања обука и па и реализације онлајн обука. Обуке се могу креирати у различитим формама. Наставни материјали се могу постављати у различитим форматима (Word, PDF, JPG...) чиме предавач олакшава полазнику рад. Комбинација мултимедијалних презентација, видео-снимака, е-уџбеника, текстова, табела, те лекција утуче на динамику и ток наставе. *MOODLE* је повезан је *Big Blue Button* системом за *webinare* што омогућава реализацију онлај наставе, конференција и сл. Један од наредних циљева, на којем се интезивно ради, јесте дјелимично преселити саму наставу на онлајн платформу.

У току реализације плана испоставило се да је један од најчешћих ризика за безбједност података и ИК система недовољна обученост запос-

---

⁷ Систем омогућава праћење напредовања, али и ангажмана на курсу за сваког кандидата, и чување података колико је потребно.

лених те се континуирано ради на побољшању ефикасности и компетентности свих запослених.

Циљ имплементације овог система је омогућити свим службеницима Министарства приступ флексибилном систему, помоћу којег могу обуку, која им је неопходна или која их занима, прилагодити динамици свог радног дана, гдје дневне обавезе неће бити запостављене. Тиме се значајно смањују и трошкови путовања инструктора и испитивача, а повећавају ефикасност и проток информација.

Коришћење овог софтверског пакета за учење „на даљину“; путем рачунара и ИТ мрежне инфраструктуре доступно свим запосленим у Министарству који користе рачунаре на интранет мрежи Министарства је значајно олакшало организацију, проширило могућности, смањило трошкове и повећало ефикасност и ефективност у раду. У Управи за полицијско образовање, *MOODLE* поред обуке за запослене може бити коришћен у првобитној намјени система, као платформа за унапређење процеса образовања.

Систем Е-наставе је имплементиран и доступан путем Портала на интранет мрежи Министарства унутрашњих послова Републике Српске са интенцијом да у будућности буде доступан и преко интернет мреже, што би олакшало, поједноставило доступност е- наставних ресурса. Наиме, корисници би садржајима могли приступити са било којег мјеста, рачунара, у било које вријеме, али то опет носи одређене безбједносне ризике.

ЗАКЉУЧАК

Рачунари, информационо-комуникациона инфраструктура, софтвер и све у вези с тим је само алат који нам помаже да свој посао обављамо лакше, брже, тачније и боље. Систем за електронско учење нам помаже да проширимо своја знања и да будемо продуктивнији у свом послу. Могућност трајног приступа наставним материјалима, садржајима, пружа слободу запосленима да организују свој радни дан у складу са обавезама, тако да извршавање радних задатака не буде запостављено. Тестирања проведена на оваквом систему имају предност у односу на класична тестирања са папиром и оловком у објективнијем, тачнијем и бржем оцјењивању и анализи резултата.

У вријеме када се све озбиљније мора водити рачуна о смањењу трошкова пословања, уштеда коју доноси описани систем се не смије занемарити. Могућност видео-снимања предавања и приказивања по потреби у организационој јединици полазника предавања у вријеме које одговара запосленом ће уштедјети радне дане и трошкове превоза за запослене који

су на предавања долазили из удаљених организационих јединица у центре јавне безбједности или у Управу за полицијско образовање.

ЛИТЕРАТУРА

1. Јурић et. al.: „Примена информационо-комуникационих технологија у настави.“ Завод за унапређење васпитања и образовања. Београд, 2014.
2. Kaplan-Leiserson, E.: „E-Learning glossary“, 2000., Доступно на: www.learningcircuits.org, приступљено: 27.08.2023.
3. Matijević M, Miladinović A.: „Kuda ide policijsko obrazovanje?“, 2016. Доступно на: https://www.academia.edu/12077287/Kuda_ide_policijsko_obrazovanje. Приступљено: 20.08.2023.
4. Olojo Oludare Jethro O, Ekiti I, Kolawole Thomas A.: „E-Learning and Its Effects on Teaching and Learning in a Global Age” *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* January 2012, Vol. 2, No. 1. 203-210.
5. Turvey, K.: „Pedagogical-research designs to capture the symbiotic nature of professional knowledge and learning about e-learning in initial teacher education in the UK“, *Computers & Education*, 2009. Доступно на: https://www.academia.edu/1971388/Pedagogical_research_designs_to_capture_the_symbiotic_nature_of_professional_knowledge_and_learning_about_e_learning_in_initial_teacher_education_in_the_UK. Приступљено: 27.08.2023.
6. Voode F. R.: „Andragogical Instruction for effective Police Trainig“. Cambria Press, New York. 2009.

APPLICATION OF NEW TECHNOLOGIES IN THE EDUCATION OF MEMBERS OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF SRPSKA

Jelena M. Vojinović – Kostić PhD

Abstract: Police education is going through a series of changes with the changes taking place in the social community, at all levels, as its integral part. Police education is realized through trainings, seminars, courses, tests, through a series of specialist trainings and professional development, which is realized, for the most part, by the Directorate for Police Education.

Police education is based on a global plan of trainings, seminars and courses, and is implemented based on expressed needs, in accordance with verified curricula. Teaching is carried out in accordance with modern andragogic-methodical practice through the introduction of new methods, teaching aids and aids. In accordance with the development of information and communication possibilities for teaching, their application in all forms of teaching is being developed within the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Srpska.

This work is a brief overview of the application of new information and communication technologies in the education of members of the Ministry, regardless of which category of employees it is.

Keywords: e-learning, police education, MOODLE, methods, andragogy, specialist training, professional development.

